პროფ. ქ. ქექელიძე

რუსთაველის გავლენა ქართულ პოეზიაზე

რუსთაველი, XII—XIII საუკუნების უდიდესი ქართველი პოეტი, ეკუთვნის იმ ეპოქის გენიოსთა რიცხვს, რომლებიც ხდებიან შემდგომი თაობების აზროვნა და გრძნობათა მფლობელნი. უკუდავი ძეგლისაკენ, რომელიც მან ჯერ კიდე სიცოცხლეშივე ანდო თავისი „ვეფხისტყაოსნით", რუსი პოეტის სიტყვებით რომ ვთქვათ, არასოდეს ის შესწყდება დუმა ხალხისა. რაში მდგომარეობის, ძალა ამ ნაწარმოებისა, რომელის მნიშვნელობაც ვერ შეიარყია შეიძლებელ ანსაბობის ღრეჟანაც და მდედეკულმათოსებამ?

ნაწარმოების ძალა და მნიშვნელობა მდგომარეობს არა მარტო იმაში, რომ წარმოქმნა სიუჟეტი, რომელიც ხელოვანის ოსტატური ხელით ხორციშესხმული და შემოსილი უაღრესად სანტერესო თხრობის საღებავ სამოსით, არამედ იმაშიც, რომ მასში მრავლად გაბნეულია ფილოსოფიური და მორალურ-ფილოსოფიური ხასიათის ბრწყინვალე გამოთქმები, ღრმააზროვანი აფორიზმები და საღსარწმუნო სენტენციები. ეს გამოთქმები, აფორიზმები და სენტენციები შეადგენენ სიბრძნისა და საყოფაცხოვრებო გამოყენების უზრუტ წყაროს, რომელიდანაც თვითეული იღებდა იმას, რაც მას ესპიროვნებოდა. ისინი გადაიდნენ ხალხის მასაში და გახდნენ სიზოგადოების ფართო ფენების კუთვნილებად, ჩირეხარშნი ნუგეშისცემად და ბიბლიოგრაფიად მხიარულობის წყაროდ. ამას უნდა დაემატოს ნაწარმოების მხატვრული გფფორმება და პოეტური გამართულობის, სიტყვის ამ ნამდვილ ჯადოქრობის, მარკვიდენოსი განსაკუთრებული, პირდაპირ შეუდარებელი ძალა ქართულ ლიტერატურაში და აზნებ, არა მარტო ქართულში.

ქართულ ლიტერატურაში, რა თქმა უნდა, „ვეფხისტყაოსნის" გამოჩენის შემდეგ ჰქონდა დაცემისა და ლოკინქნის პერიოდები, რუსთაველი ნამდვილი ანნომდებელი გახდა, ამ ლიტერატურისათვის უცნობი ფსიქოლოგიური მიმართულება იქნა გაგებული, როგორც ეს ვეფხისტყაოსნის ისეთ ეროვნულ პოეტში, როგორც ჩვენი დიდი პოეტი ილია ჭავჭავაძე, ასევე ეროვნულ ისტორიაში, სამწუხაროდ ისეთ ეროვნულ პოეტში, როგორიც ალექსანდრე ორბელიანი იყო. ამ ორ ეროვნულ პოეტს შორის ეროვნული ისტორიის ასპარეზზე გამოვიდნენ ისეთი ეროვნული პოეტები, როგორიც იყვნენ ბესიკი, ნიკოლოზ ბარათაშვილი, გრიგოლ ორბელიანი, ალექსანდრე ჭავჭავაძე